

uit 't veld

(Foto's: Ger Breman)

Hazelworm spuugt jong uit

Op 12 september 2021 was Ger Breman getuige van een bijzondere gebeurtenis. In de halfschaduw van een weinig belopen bospad in het Nationaal Park Veluwezoom observeerde hij van 11:54u – 12:17u een hazelworm met vreemd gedrag.

De hazelworm had zijn bek halfgeopend (foto 1) en er leek iets achter in de keel te zitten. Het bleek een jonge hazelworm te zijn - mogelijk vlak daarvoor geboren en door de waarschijnlijke moeder daarna in de bek genomen - die werd uitgespuugd (foto 2). Op de zwarte zijde van het jong zat een onregelmatige plek die lijkt op een beschadiging, maar het zou ook een gedeelte van het eivlies kunnen zijn (foto 3). Ook aan de onder- en bovenzijde van de kop van het juveniel lijken nog resten van het eivlies te zitten en het geopende oog is goed zichtbaar. Ger was in staat hiervan een fotoserie te maken.

De waarschijnlijke moeder en het jong verplaatsten zich minutenlang nauwelijks en pas om 12:08u is er vrij plotseling weer beweging (foto

4). Het jong, dat steeds op de rug van de moeder lag, is er hierdoor vanaf gegleden. Een tweede jong is nu ook zichtbaar (foto 5). Dit exemplaar was eerder nog niet opgevallen. Om 12:10u beweegt de waarschijnlijke moeder zich van de jongen vandaan, die achterblijven. De jongen bewogen niet.

Van hazelwormen is bekend dat ze in augustus-september tussen de 6-15 jongen kunnen baren. Ze worden geboren in een dun eivlies dat kort na de geboorte scheurt. De pasgeboren dieren zijn inclusief staart ongeveer 7-10 cm lang en ze zijn meteen zelfstandig. Meestal krijgen hazelwormen hun jongen op een beschutte plek, bijvoorbeeld onder een stuk hout.

Maar hier was sprake van slechts twee waargenomen jongen, ogenschijnlijk geboren op een bospad zonder beschutting, en waarbij één jong door de waarschijnlijke moeder in de bek was genomen. Probeerde de moeder het eivlies van het jong te verwijderen en op te eten, of was er sprake van een poging tot kannibalisme? Kannibalistisch gedrag is al eerder beschreven. We zullen het nooit weten. Het is in ieder geval een bijzondere waarneming die we graag delen.

recent verschenen

Basisboek Veldbiologie Zelf de natuur in

Dit najaar is het 'Basisboek Veldbiologie' verschenen. Het boek nodigt uit om zelf op onderzoek te gaan in de natuur. Je leert hoe je wilde planten en dieren kunt herkennen, hoe een natuurgebied in elkaar zit, maar ook hoe je zelf eenvoudig veldwerk kunt doen. Kortom: het biedt alle basiskennis die je nodig hebt om een goede veldbioloog te worden.

Het boek bevat een inleiding over wat natuur eigenlijk is en op welke manieren je daarover na kan denken en mee om kan gaan. Ook geeft het een overzicht van abiotische factoren, landschappen, grondsoorten en aquatische kringlopen. Maar de hoofdmoot wordt gevormd door de soorten waaronder de meest algemene reptielen, amfibieën en vissen, waarbij er aandacht is voor ecologie en taxonomie, maar ook voor hoe je mee kunt doen aan onderzoek en monitoring.

Het boek is bedoeld voor natuurliefhebbers, studenten biologie en beginnende veldonderzoekers. Het is ook interessant (voor opleidingen) voor natuurgidsen.

De uitgave is samengesteld ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie en is tot stand gekomen met de hulp van vele natuurorganisaties waaronder RAVON en FLORON.

Basisboek Veldbiologie (Paperback) € 27,95

ISBN: 9789050117616

www.KNNVuitgeverij.nl

